

SENA FORENSI - 1 TA' OTTUBRU 2001

Eċċellenza, Onorevoli Ministru, Kollegi Imħallfin u Maġistrati, Sur President tal-Kamra ta' l-Avukati, Sinjuri Avukati:

Hu dover u pjaċir tiegħi biex f'isem il-Ġudikatura, l-Avukatura u dawk kollha msejħin fil-qadi ta' doveri lejn l-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja nilqa' lill-Eċċellenza Tiegħek talli għoġbok għat-tieni darba tippresjedi għal din iċ-ċerimonja tal-ftuħ tas-sena forensi. Il-preżenza tiegħek fostna ma hijiex waħda formali bħala Kap ta' l-Istat li jirrappreżenta l-unita' nazzjonali imma hija wkoll parteċipattiva in kwantu bħala President tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja inti għandek rwol kostituzzjonali vitali u pro-attiv li jinvolvik personalment u direttament fl-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja. Rwol li inti taqdi b'dehen, heġġa u nażżarda ngħid bl-imħabba lejn l-istituzzjoni tal-Qrati għax int konvint daqs kemm aħna aħna li din biss tista' tkun it-tarka sħiħa li tassigura l-ordni soċjali w il-ħajja demokratika fil-pajjiż.

Gwaj jekk il-Qrati jiddgħajfu, jekk l-awtorita' tagħhom tiġi imminata, jekk il-fiduċja fihom titmermer. Għax jekk dan Alla ñares qatt jitħalla jġri, lejn min jista' jirrikorri ċ-ċittadin ordinarju biex ifittex il-ġustizzja? Min ser jassiguralu s-saltna ta' dritt jew jipprovdielu difiża kontra l-abbuż tal-poter?

Dan kollu Eċċellenza nafuh. Dan kollu bid-diskors nipprofessawh iżda fir-realta' jkollna nammettu illi qegħdin nassistu f'dawn l-añhar żminijiet aktar minn qatt qabel għall-assalt minn kull naħa fuq il-kredibbilta' tal-Qrati li qiegħed serjament inawwar l-istituzzjoni u jemaskula.

Fi snin oħra kelli okkażżjoni nirreferi għall-perikolu ta' kollass amministrattiv fl-istrutturi tal-Qrati. Int ukoll Eċċellenza, f'diversi okkażżjonijiet mhux lanqas permezz tal-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja wassalt, b'interventi awtorevoli, l-

preokkupazzjoni tiegħek f'dan ir-rigward. L-appelli tagħna ma waqgħux fuq widnejn torox u anke jekk “*in extremis*” u anke jekk għad fadal ħafna u ħafna x'isir, ittiegħdu u qed jittiegħdu miżuri biex is-sitwazzjoni tiġi b'xi mod rimedjata. Problemi qed jiġu attakkati u soluzzjonijiet imfittxija. Soluzzjonijiet li anke jekk kultant inadegwati minħabba limitazzjonijiet kbar ta' riżorsi umani u xort'oħra w anke jekk kultant kontestati minħabba fehmiel diversi jew ostakoli burokratiċi, huma, fil-parti l-kbira, immirati lejn id-direzzjoni ġusta u qed ikollhom, u nawgura li jibqa' jkollhom, miżura ta' suċċess. Għal dan int Sur President tal-Kamra ta' l-Avukati aċċennajt u jiena ċert illi l-materji li inti tant tajjeb irriferejt għalihom jibqgħu jiġu indirizzati b'hegħga u wiegħed jittama b'konsultazzjoni sfiqa ma' kull min kien interessat.

Il-problemi strutturali u amministrattivi jistgħu, Eċċellenza, b'impenn, inċentivi u investiment jingħelbu

kif jistgħu wkoll jitjiebu l-problemi għad-dewmien fis-smiegħ tal-kawżi, biż-żieda fin-numru ta' Ġudikanti, bl-għoti ta' assistenza teknika, kwalifikata u b'emendi proċedurali flokhom.

Mhux l-istess jista' jingħad pero' għall-kriżi ta' kredibbilta' li qegħdin jiffaċċjaw il-Qrati. Din tattakka l-għeruq ta' l-istituzzjoni għażiża għalina lkoll u ċertament qed twassal lis-soċjeta' biex tibda tiddubita mill-fiduċja li sallum kellha fl-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja. Kriżi li hi rifless dirett tat-telfien progressiv tal-veri valuri, morali u sani, li tradizzjonalment animaw lis-soċjeta' Maltija. Kriżi li hi ġenerata mhux biss mill-fatt illi l-istess Ġudikatura tgħix u tiffirma parti ħajja minn dik l-istess soċjeta' imma wkoll għaliex hi trid neċessarjament topera f'ambjent soċjali li qiegħed kull ma jmur jitlef dawk il-kriterji ċari u oġġettivi li kienu jassiguralha l-għarfien bejn it-tajjeb u l-ħażin, bejn is-sewwa u dawk li mhux sewwa. Qed

niffaċċjaw allura kriżi ta' valuri li proprju għaliex hi rifless taż-żminijiet li fihom qegħdin ngħixu qed tinfiltra u testendi għall-aspetti kollha tal-ħajja pubblika.

Ġustament iċ-ċittadin ordinarju hu mdorri jistenna minn kull min hu fdat b'uffiċċju pubbliku, retitudini u korrettezza fi grad ogħla minn dak li hu stess jimponi fuqu nnifsu. Hu proprju għalhekk li mhux faċli għaċ-ċittadin ordinarju li jifhem kif min hu f'pożizzjoni ta' awtorita' apertament ipogġi fid-dubbju l-integrita' tal-Ġudikatura fil-qadi tal-funzjonijiet tagħha. Mhux faċli għalih li jifhem kif anke ġudikant jista' apertament jiddikjara li ma kellux fiduċja fi sħabu l-Ġudikanti. Lanqas hu faċli għaċ-ċittadin ordinarju li japprezza kif jistgħu jitħallew isiru minn sezzjoni ta' l-Istampa, allegazzjonijiet u insinwazzjonijiet ta' aġir skorrett da parti ta' membri tal-Ġudikatura bla ma dawn jiġu minn qabel verifikati u sostanzjati. Wisq anqas jista' iċ-ċittadin ordinarju, li għadu jemmen fl-indipendenza tal-

Ġudikatura, jifhem kif din hi allegatament soġġetta għal sorveljanza moħbija mis-servizzi sigrieti tal-pajjiż. Apparentement anke waqt il-qadi tad-doveri tagħha. Dawn huma ftit mill-inċidenti gravi li kellna l-isfortuna s-sena li għaddiet nassistu għalihom. Kien proprju jonqos id-dibattitu reċenti fl-ogħla istituzzjoni fil-pajjiż dwar mozzjoni għat-tneħħija ta' Imħallef biex iċ-ċittadin ordinarju jhossu għal kollox diżorjentat u diżilluż fl-aqwa istituzzjonijiet fdati bl-amministrazzjoni u l-ordinament tas-socjeta' li fiha jgħix. U ma hiniex hawn qiegħed nalludi għall-eżitu ta' dak id-dibattitu għaliex aħna kostituzzjonalment obbligati naċċettaw dak il-verdett u naġixxu konformement.

Eċċellenza, ħbieb tiegħi, din sfortunatament hi r-realta' li jeħtieġ li niffaċċjaw u li ma stajniex ninjoraw jekk irridu li l-Qrati jibqgħu jgawdu r-rispett u l-fiduċja tal-poplu. Rejalta' li hi ġeneralment provokata mill-aġir skorrett tas-singoli. Il-ġurnalist u l-opinjonist li jixirfu lil

hinn mill-etika ġurnalistika, il-parlamentari li ma jassumix ir-responsabbilita' tal-ġudizzju oġġettiv, l-uffiċjal pubbliku li jabbuża mill-poteri tiegħu fl-interess personali, il-ġudikant li għal raġunijiet tiegħu jagħżel li jabbanduna d-doveri tiegħu. Dawn kollha motivati b'animu divers. Min fl-entuzjażmu għax-xogħol, min fi sforz ta' awto-difiża, min b'kuxjenza laxka, u min b'kuxjenza rqiqqa, ilkoll ipogġu l-istituzzjonijiet f'dawl ikrah u kellhom jerfgħu r-responsabbilita' għal dan il-fatt u għall-konsegwenzi gravi li l-komportament tagħhom ikollu fuq il-kredibbilita' ta' l-istituzzjonijiet li fihom huma msejħin li jaqdu d-doveri tagħhom.

Huma allura dawn fostna li bħalma huma msejħin fis-servizz ta' l-amministrazzjoni tal-ġustizzja u li jonqsu li japprezzaw li ċertu komportament fil-ħajja pubblika u privata tagħhom jinċidi negattivament fuq il-perċezzjoni li s-soċjeta' għandha tal-Qrati, li wkoll iwassal għat-telfien ta' fiduċja fl-Amministrazzjoni tal-

Ġustizzja. It-tajjeb li jsir mill-maġġoranza kbira fil-qadi tad-doveri tagħhom, spiss b'sagrificċju kbir u b'mezzi limitati u taħt pressjoni tremenda, dak ma jidhirx, dak jintesa'. Hu biss f'xi okkażżjoni bħal din li wieħed jista' u għandu jirrikonoxxi, wkoll bħala realta' fortunata, l-impenn, is-serjeta', l-integrita' u l-onesta' tal-Ġudikatura u l-Avukatura f'pajjiżna. Tkun ħasra allura li minħabba l-komportament ta' singoli jiġi preġudikat u perikolat it-tajjeb tal-ħafna.

F'dan il-kontest allura jassumi importanza determinanti l-prinċipju ta' l-Accountability; tar-responsabbilita' li kull wieħed u waħda minnha, skond il-kariga li jokkupa, kellu jassumi għall-azzjonijiet tiegħu. Kulħadd kellu d-dritt li jagħmel l-għażliet tiegħu, li jgħix ħajtu kif jixtieq iżda kulħadd kellu jkun ippreparat li jħallas prezz għall-għemielu u skond għemielu jekk dak li jagħmel inaqqas ir-rispett tal-pubbliku fl-istituzzjoni li tagħha jifforma parti jew

jimmina l-fiduċja tiegħu fiha. L-isfortuna f'dan il-pajjiż hi pero' li anke f'materja ta' Accountability spiss nemmnu fiha bid-diskors biss.

Il-Ġurnalista, il-Parlamentari, l-Uffiċjal Għoli fis-Servizz Ċivili, ilkoll kellhom għal żmien twil Kodiċi ta' Etika tagħhom, regoli li jipprofessaw, li kellhom jonoraw u josservaw. Osservanza li pero' tibqa' spiss, jekk mhux dejjem, fuq il-karta. Wasal ċertament iż-żmien li, issa li s-soċjeta' moderna għażlet liberament li tiskarta l-valuri tradizzjonali u morali favur il-liberta' tal-kuxjenza u l-liberta' ta' l-espressjoni - konċetti mill-aktar lodevoli sa kemm ma jiġux tradotti għal libertinaġġ - jiġi assigurat li kull fejn il-komportament hu regolat b'Kodiċi ta' Etika dan il-Kodiċi għandu jkun verament strument ta' awto-regolamentazzjoni effettiva. Dan japplika għal kulħadd, japplika wkoll għall-Ġudikatura.

Din l-aħħar sena, Eċċellenza, rat il-kodifikazzjoni ta' Regoli ta' Etika applikabbili għall-Ġudikatura. Regoli li jekk sewwa interpretati u applikati kellhom iservu ta' gwida ħajja għall-Imħallfin u l-Maġistrati fil-komportament tagħhom fil-ħajja pubblika u privata, fil-mod kif jaġixxu bejniethom, ma' l-Avukatura u mal-pubbliku in ġenerali fil-qadi tal-funzjonijiet delikati tagħhom. Dawn ir-Regoli jistabilixxu wkoll il-limiti ta' liema attivita' l-Ġudikant kien permess lilu li jaġħmel oltre dak li kien strettament inerenti ma' l-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja gwidati mill-prinċipju illi l-ġudikant ma kellu jaċċetta l-ebda kariga li setgħet tfixklu jew ixkekku fil-qadi sħiħ u sewwa tad-doveri tiegħu. Ir-Regoli ta' l-Etika waqt li jiddikjaraw il-prinċipju li l-Ġudikanti kienu intitolati li jgħixu l-ħajja privata tagħhom huma kellhom jassiguraw illi l-imġieba tagħhom tkun konsona ma' l-Uffiċċju tagħhom, ma titfa' ebda dell fuq l-integrita' u d-dinjita'

personali tagħhom li huma indispensabbli għall-qadi sewwa ta' dmirijethom.

Dan il-Kodiċi jimrah fuq tista' tgħid l-aspetti kollha tal-ħajja tal-Ġudikant. Bħal kull Kodiċi ieħor ikun jirrikjedi interpretazzjoni, definizzjoni u applikazzjoni għall-każijiet konkreti. Jiena tal-fehma illi dan ma kellux isir permezz ta' leġislazzjoni drakonika li neċessarjament tkun immirata biex tolqot sitwazzjonijiet partikolari imma li fil-proċess tispicċa li la tkun effettiva u lanqas ġusta. Nemmen illi dak li ġara reċentement juri biċċar illi in materja ta' dixxiplina l-għaqaq kien jissuġġerixxi illi kienet ferm aktar effettiva proċedura ta' awto-regolamentazzjoni li fil-każ tal-Ġudikatura setgħet tiġi fdata f'idejn il-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja.

Il-validita' kostituzzjonali ta' din il-Kummissjoni ġiet formalment ġudizzjarjament verifikata b'diversi

ġudikati. Kien allura wasal iż-żmien li din tiġi msaħħa biex tingħata poteri deliberattivi u eżekuttivi fir-rigward ta' l-applikazzjoni tal-Kodiċi ta' Etika tal-Ġudikanti. Dana fil-waqt illi jittieħdu l-passi meħtieġa biex tiġi assigurata l-indipendenza sħiħa tal-Ġudikatura fir-rigward ta' l-immunita' kontra t-tkeċċija tiegħu mill-kariga. Din il-garanzija ta' l-istatus ta' Imħallef u Maġistrat hi meħtieġa u hi kostituzzjonalment sancita fl-interess ta' l-indipendenza tal-Ġudikatura aktar milli fl-interess tal-Ġudikant. Hu għalhekk issuggerit illi l-Kummissjoni għall-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja kellha tkun riformata biex tassigura makkinarju ta' awto-dixxiplina mill-Ġudikatura permezz ta' Kumitat tagħha illi jkun elett mill-Ġudikanti anke jekk mhux neċessarjament kompost esklussivament minnhom. Il-kompitu ta' dan il-Kumitat ikun illi jassigura l-implimentazzjoni tal-Kodiċi ta' l-Etika. Il-proċess tat-tneħħija nnifsu għar-raġunijiet elenkati fil-Kostituzzjoni li ma kellhom taħt l-ebda ċirkostanza jkunu mittiefsa

kellu jiġi rivedut għax nieqes mit-trasparenza u effikaċja.

Eċċellenza, Onorevoli Ministru, il-Ġudikatura għustament tħossha offiża meta jingħad li bħala riżultat ta' dak li għara reċentement hi setgħet tqis ruħha 'l fuq mil-Liġi. Il-Ġudikatura dejjem emmnet li hi għas-servizz tal-Liġi u dejjem hekk aġixxiet. “*Servi legis sumus*”. U jekk qatt xi ħadd minna deherlu illi jista' jikser dan l-ewwel kmandament ta' kull Imħallef u Maġistrat, żgur li dan ma għamlux impunement b'kompliċita' mal-Ġudikanti sħabu. Il-Ġudikatura wkoll tħossha urtata meta jsiru stqarrijiet ġeneriċi li ċerti Ġudikanti jidhrilhom li jistgħu jgħixu ħajja għal kollox lil hinn mill-etika u minn normalita' morali li wieħed jistenna. Stqarrijiet ta' din ix-xorta jeħtieġu definizzjoni u kjarizza għax fihom addebiti li jistgħu altrimenti jiġu imputati għall-oqsma kollha ta' l-Amministrazzjoni pubblika minn fuq nett għal isfel nett. Jekk mill-banda

l-oħra l-insinwazzjonijiet għandhom sustanza, dawn kellhom ċertament jiġu investigati minn organu kompetenti li kellu jkollu l-poter li jesiġi li min jiżvija fil-komportament tiegħu jingiebb in regola. Hekk tesiġi s-serjeta' u t-trasparenza. Hu għalhekk li qed jiġi sugġerit li jinstab il-mezz kif allegazzjonijiet ta' komportament, li jekk pruvati, jimminaw il-fiduċja tal-poplu fil-Qrati tiegħu jiġu investigati. Kif hu sugġerit ukoll illi l-gustizzja tesiġi illi jekk l-allegazzjonijiet jinstab li jkunu infondati jagħmilhom min jagħmilhom, u jagħmilhom fejn jagħmilhom, dan kellu jirrispondi għal għemilu b'sanzjonijiet appożiti.

Kelma ta' l-aħħar. Nixtieq insellem lil dawk fostna li forsi aktar minn oħrajn kellhom fis-sena li għaddiet u fi snin oħra jerfgħu l-piż ta' deċiżjonijiet diffiċli u kellhom jaħdmu fis-skiet u anke meta soġġetti għal kritika ħarxa u diretta. Is-sodisfazzjon tagħkom u tagħna lkoll hu li nkunu qdejna d-dover tagħna skond l-aħjar

ħila tagħna. Xieraq li ntemm bil-kliem ispirat tas-Salmista li laqgħatni fil-Quddiesa ta' Jum l-Indipendenza "Il-Ħaqq u s-Sliem jitbewwsu, is-Sewwa mill-art jinbet, u l-Ħaqq mis-sema jittawwal."

Dan l-istat ta' perfezzjoni arkadika għadna ma lħaqnihx; nawgura li mexjin lejn din id-direzzjoni. Nawguralkhom sena ta' xogħol sfiq fl-interess ta' l-Amministrazzjoni tal-Ġustizzja.

Grazzi u buon lavoro.

JOSEPH SAID PULLICINO

PRESIDENT TAL-QORTI